

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

МАТЕРІАЛИ

**VI Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та
науковців**

**«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО
ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ»**

присвяченої 30-річчю створення кафедри філософії, соціології та
менеджменту соціокультурної діяльності та 205-річчю Університету
Ушинського

М. ОДЕСА - 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

**кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної
діяльності**

М А Т Е Р І А Л И

**VI Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та
науковців**

**«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО
ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ»**

присвяченої 30-річчю створення кафедри філософії, соціології та
менеджменту соціокультурної діяльності та 205-річчю Університету
Ушинського

(Одеса, 20-21 травня 2022 року)

Одеса -2022

«Методологія та технологія сучасного філософського пізнання»

20-21 травня 2022 року

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

А. В. Красножон – ректор Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор історичних наук, професор.

Заступники голови:

Копусь Ольга Антонівна – перший проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор педагогічних наук, професор.

Музиченко Ганна В'ячеславівна – проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор політичних наук, професор.

Борінштейн Євген Русланович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Члени оргкомітету:

Лісеєнко Олена Василівна – доктор соціологічних наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності, завідувач історико-філософського відділення Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Петінова Оксана Борисівна – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Атаманюк Зоя Миколаївна – доктор філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Борніштейн Євген Русланович (Одеса) – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Університету Ушинського.

ТВОРЧА АКТИВНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ: СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПІДХІД

Сучасне постмодерне суспільство потребує активних дій з боку особистості, оскільки воно постійно технічно, соціокультурно, соціоекономічно значно прогресує, перетворюючи нову реальність. Тому й особистість може розвиватися тільки тоді, коли демонструє свою готовність до постмодерності, яка, з нашої точки зору, характеризується прагненням до саморозвитку, здатністю до самовдосконалення, схильністю до творчої активності, вмінням взаємної соціокультурної адаптації, розлогими можливостями безперервної соціалізації, можливістю ефективно і нестандартно вирішувати виникаючі життєві труднощі. У зв'язку з цим виникає потреба в розвитку творчо активних людей, реально здатних в різних видах пізнавальної і творчої діяльності. В результаті цієї діяльності – суспільні цінності, які стають основою буття людини. Вони повинні засвоюватися ще в дитинстві, тільки в цьому випадку є значна вірогідність присутності суспільних цінностей та системи ціннісних орієнтацій, які орієнтуються на морально-етичні пріоритети, в якості категоричного імперативу моралі. Але це є можливим в свободному демократичному суспільстві. Внаслідок перебування в суспільстві такого типу проявляється самостійність, ініціатива, розкривається творчий потенціал особистості.

На наш погляд, тут вирішальною є роль освітнього середовища. Стандарти освіти в сучасному ліберальному суспільстві спрямовані на глобальний розвиток особистості, основою чого є творча активність, тому розвиток творчої активності особистості – одна з актуальних проблем сучасного суспільства, в тому числі й українського. Як показала практика боротьби з російською агресією, саме таке суспільство надає численні можливості для успішного розвитку пізнавальних здібностей особистості, її творчої наснаги.

Творча активність особистості займає, на наш погляд, головне місце у формуванні свободної, всебічно розвиненої особистості. Аналіз праць багатьох дослідників, що працюють у галузі творчої активності особистості: українські вчені М. С. Гальченко, В. В. Ільїн, В. Г. Кремень, І. М. Орленко, О.П. Саннікова та інші; західні представники наукової спільноти Т.М. Amabile, F. Barroii, W. Dobrolowicz, W. MacKinnon, A. Matejko та інші,- показує, що об'єктом досліджень найчастіше є окремі характеристики творчої

особистості та її діяльності: її здібності (талант) і обумовлюють її розвиток особистісні риси, характер, темперамент, мотиваційні якості; сам творчий процес; продукт творчої діяльності. На жаль, практично рідкістю є дослідження, в яких автори пробують одночасно охопити багато факторів (особистісні та суспільні), що детермінують творчу активність людини: І.Д.Бех, Є.Р. Борінштейн, О.С. Кирилюк; S. Popok, M. I. Stem, K. Urban.

Досліджуючи детермінанти творчої активності, вчені найчастіше акцентують увагу виключно на інтелектуальних якостях (освіченість, творчі здібності, талант) або виключно на особистісних якостях, рідше – на суспільних умовах творчої діяльності. Саме це й є деякою похибкою, тому що спрощую варіанти досліджень та звужує можливості системно-стратегічного аналізу творчої активності особистості. У нашому дослідженні ми прагнемо показати творчу активність як багатовимірний простір, зміст якого визначається комплексом взаємопов'язаних і взаємопов'язаних соціокультурних факторів.

Творча активність і процес творчості – поняття, які не обов'язково збігаються. Без активності немає творчості, але творча активність може проявлятися в будь-якій діяльності, навіть не носить творчий характер.

Ми згодні, коли під творчістю розуміється діяльність, яка носить ознаки неповторності, оригінальності та суспільно-історичної унікальності [1, с. 355]. Користуючись заявленою проблемою, дамо визначення **соціокультурної творчості** як вищого імперфекту (в контексті таксису – одночасності дій – Є.Б.) соціокультурної діяльності, спрямованого на трансформацію нових ідей соціокультурної сфери, в основі яких є створення якісно інноваційних форм соціокультурних відносин та суспільного буття.

У сьогоднішні немає повністю розкриває визначення поняття «творча активність». Хоча воно застосовується в різних сферах людської діяльності (соціальної, культурної, економічної, політичної, педагогічної, наукової, виробничої...). Термін «творча активність» різними авторами трактується по-своєму, тому питання про сутність творчої активності залишається відкритим. Ми схильні до визначення висунула Л. Н. Шульпіної: «творча активність – це стійке інтегральне якість особистості, що виражається в цілеспрямованому єдності потреб, мотивів, інтересу і дій, що характеризується усвідомленим пошуком творчих ситуацій» [2]. В даному визначенні досить добре представлена спрямованість на оволодіння творчою діяльністю, але відсутній важливий структурний елемент, що виділяється багатьма дослідниками – готовність до занять творчістю.

Отже, творча активність може розглядатися як якість одночасно властиве і самої особистості, і її діяльності. Так, цікавим є розуміння, що творча активність – «це інтегративна якість індивіда, представлена широким комплексом інтелектуальних, емоційних, характерологічних властивостей, що забезпечують можливість діяти творчо під час розв'язання будь-якої проблемної ситуації або навчального завдання і гарантують оригінальність, ефективність і позитивний результат творчої діяльності» [3].

А коли ми наполягаємо на творчій активності особистості, а не на творчій активності взагалі, то ми розуміємо під **творчою активністю особистості** саме здатність особистості ініціативно і самостійно знаходити інновації, виділяти

проблемні питання, що лежать в основі тих чи інших конструкцій, явищ, дій, трансформувати знання, навички та вміння з однієї області в іншу, вміння особистості змінювати як навколишнє так і глобальне соціокультурне середовище. Творча активність проявляється в найрізноманітніших видах діяльності. Тобто, творча активність особистості – це вища форма і вищий формат творчої активності.

Маючи на увазі процес соціалізації, ми можемо виділити наступні основні компоненти творчої активності особистості:

- * потреби, інтереси, схильності до творчої діяльності;
- * перетворююче відношення до досліджуваних предметів, об'єктів, явищ;
- * готовність до соціокультурної трансформації;
- * евристичний потенціал;
- * глобальна спрямованість на трансценденцію.

На наш погляд, сутність творчої активності особистості слід розглядати як глобалізовану інтегральну соціокультурну якість особистості, що виражається в цілеспрямованому єдності потреб, інтересу і дій та виявляється як вищий рівень її індивідуально обумовленої перетворювальної діяльності. Отже, формування творчої особистості безпосередньо співвідноситься з розвитком якості, яке можна позначити як складне утворення, сукупність психічних процесів, що забезпечують суб'єктивне відкриття нового, досягнення невідомого, що виражається в активному засвоєнні нових знань, формуванні пізнавальних потреб та інтересів, розвитку творчих здібностей особистості, самостійності та ініціативності.

При цьому для сучасного суспільства особливо важливим бачиться використання соціокультурного підходу при дослідженні творчої активності особистості, тому що людина практично кожному мить існує саме в соціокультурному середовищі та керується системою ціннісних орієнтацій саме соціокультурного середовища.

Список використаних джерел

1. Социологический энциклопедический словарь / ред.-координатор Г.В.Осипов. Москва: Издательская группа ИНФРА М_НОРМА, 1998. 488 с.
2. Шульпина Л. Н. Развитие творческой активности детей в процессе дополнительного образования: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Л.Н.Шульпина. Москва: 2003. 142 с.
3. *Обдарована дитина. Творча активність як основний чинник розвитку.* Веб-сайт. URL: <http://www.osvitaua.com> > 2017/04 (дата звернення: 29.04.2022).